

КІЭЛЭЦЫКЛУХЭМ ЯФИТИНЫГЪЭХЭР МЫУКЪОГЬЭНХЭМ ФЭШІ

Адыгэ Республикэм и Лышъхэу Күмпүл Мурат кіэлэцыклюхэм яфитыныгъэхэмкэ Уполномоченнэу республикэм щыл Александр Ивашиным джырэблагэ зэшуклэгту дырилагь.

Ильэсэу икыгъэм тофэу ашлагъэм икэуххэм А. Ивашиным кыншгээжьагаа. Аш кыншээрэхигъэшгээжъэмкэ, 2016-рэ ильэсүүм эльтигъэмэ, Уполномоченнэйн иллард зыкынзэрэхигъээзгээгээ пчагъяар нахь макэ хүгъэ. 2017-рэ ильэсүүм льэту ыкчи тхъаусыхэ тыль 315-кэ зыкынзэрэхигъээгээгъагь, ахэм ашыгъэу 190-мэ еже ышъхэкэе цыфхэр зырэгъэблагъэхэм ахэллэгь.

Александр Ивашиним кыншээрэхигъэшгээжъэмкэ, нахьнам фэдэу джыри анахь зигбо тофигъуо

кыншэххэхэрер унэгьо ныбжыклюхэу сабийхэр зиэхэм япсэ-уплэхэр нахьшүү шыгъэнхэмкэ кыралыгъю программэхэм ахэлжъянхэм япхыгъэхэр ары. Аш даактоу кыншэхигъэшгээжъэн фас кіэлэцыклюхэм япсаунгъэ икэхумэнкэ ыкчи еджаплэ джыри мыклоххэрер зыщайгъэхэр учрежденихэм чыпэ ашагъотынымкэ зыкынзэрэхигъээзгээгъагь, ахэм ашыгъэу 190-мэ еже ышъхэкэе цыфхэр зырэгъэблагъэхэм ахэллэгь.

Уполномоченнэйн кыншэхигъэшгээжъэмкэ, нахьнам фэдэу тхъильхэр зиэхэр Мыеекуапэ,

Мыеекуопэ ыкчи Тэхъутэмьыкье районхэм ашыгсэухэрэр ары. Ильэсэу икыгъэм аш кыншэхигъээгээ тхъильхэм япроцент 35-р зэшүүхыгъ, процент 65-мкэ зэхэфын-тургыгъэлон тофхыхаа зэхэхэр ашыгшүүхыгъ.

Адыгэим и Лышъхэу кыншэриуагъэмкэ, нахь мицээлэцкээ кыншэххэхэр зиэхэм зыщипсэүүтхэе унэхэр язьгээжьагаа зэшүүхыгъ. Ильэсэу икыгъэм сомэ миллиони 146,7-рэ а гүхэлхэм апэуагъэхъагь, кіэлэцыклюу ибэу 166-

мэ унэхэр аратыгъэх. Мы ильэсэу федеральнэ бюджетым кыншэхигъээшүү субсидие сомэ миллион 13-м ехуу кыншэхигъэхэр, республикаа бюджетым кыншэхигъэшүү сомэ миллиони 100 мэхъу. А ахьшэмкэ кіэлэцыклюу 135-мэ зычэсийт унэхэр арагъэжьотыщих.

Республикэм и Лышъхэу анахьу Уполномоченнэйн ынааэ зытырыригъэдэгээр тхъаусыхэ ыкчи льэту постэуми льэшэу ынааэ атыригъетын зэрэфаар ары.

«Кіэлэцыклюхэм яфитыныгъэхэмкэ Уполномоченнэйн иллард зэхэлжээхэе, а лэнэхомкэ гомынчыгъэхэр щагъээзынхэ, ахэм апэуцужынхэ альэхийт», — кыншагъ Күмпүл Мурат.

Адыгэ Республикэм и Лышъхэу ипресс-кыншыклюу

парат хабзэм игъэцэхээхэр ыкчи имуниципальнэ кыншкүхэм зэрэдэлжьэрэр джыри нахь ягъээшынхэм мэхъанэшхо илэу Ѣит. Плэлэе гэнэфагъэхэм кыншагъ илээ тхъильхэм ахэллэхэе фас. Анахьу етланы анаэ зытырагъетын фаер кіэлэцыклюу ибэхэм, апунэу аштагъэхэм ыкчи кыншалыгъюм яфитыныгъэхэр мынхэгъэнхэр ары. Хэбзэххэхэм кыншкүхэм, гэсэнгыгъэм иучрежденихэм, кіэлэцыклюхэм яфитыныгъэхэмкэ Уполномоченнэйн иллард зэхэлжээхэе, а лэнэхомкэ гомынчыгъэхэр щагъээзынхэ, ахэм апэуцужынхэ альэхийт», — кыншагъ Күмпүл Мурат.

Москва икардиолог анахь дэгъу

2017-рэ ильэсүүм тыгъэгъазэм и 15-м врач сэнэххатын гэхэгъээ дэгъуэр кыншызгъээгээгъуагъэхэр зыщихагъэунэфыкыгъэ фестивалэу «Формула жизни-2017» зыфиорэр Москва щыреклокыгъ. «Москва икардиолог анахь дэгъу» зыфиорэр лэнэхомкэ атэклэгъагь Кыншалтэе-Бэлькъар Республикаа Ѣит Заур.

Шыоджэн Заур и Сергей Собянин.

— Зэхахъэр кыалэм имээр иунэу урамэу Тверскоийн арашыллэрэ медицинэ тофхыбзэхэр тэри тиофшён Ѣидгэфедэхэу едгэжьагь. А проектын мыльку кыншалтэе Москвэ и Правительствэ ыкчи ильэситым кыншалтэе инфарктын илъыкхэм япчагъээ процент 18-м кыншагъ 7-м нэссыгъ.

Инфарктын илъыкхэм япчагъэ Москва сымаджэхэм япроцент 18-м Ѣитыншынгъээ. Профессору Шпектор Александру аш ишхэгъэсүү Васильева Еленэрэ япашаа кыалэм ивраачаа дэгъуэр ми

тетхыгъ. Ахэм инфаркт зиэхэм арашыллэрэ медицинэ тофхыбзэхэр тэри тиофшён Ѣидгэфедэхэу едгэжьагь. А проектын мыльку кыншалтэе Москвэ и Правительствэ ыкчи ильэситым кыншалтэе инфарктын илъыкхэм япчагъээ процент 18-м кыншагъ 7-м нэссыгъ.

«Москва икардиолог анахь дэгъу» зыфиорэр Ѣитхууцээр Шыоджэнэр ильэс 25-рэ хүгъэу халалтэу исэнхьят зэрэфэлэжээр кыншалтэе.

— Москва и Правительствэ кыалэм имэрэу Сергей Собянин Ѣитхууцээр сафэрэз сиофшагъэ уасаа кыншалтэе инхэр зишишүүщхэр. Медицинэ уштэйнныбэешы, ыпэклэ лээклэгъагь, — elo Заур.

Москва иокруг икардиолог шыхыаа Вересевым ыцээ зыхырэ сымаджэхэм кардиореанимациемкэ икъутамэ иаш, Урысые кыралыгъю медико-стоматологие университетын шырэгъаджэх.

— Тэхнологии анахь дэгъуэр кыншалтэе инфарктын гэдэгдэгээдэгээдэгээ, кыалэм ичилгээ пстэуми джыри мэдэчинэ йемэ-псымэхэр атэдгуашаа, — elo враачам. — йээкиб кыралыгъомаа ашылэ клиникэхэм тофшлакэ Ѣитсэ

— Шыоджэн Заур тофшлакэ зэгүүсэхэу зэдэххын фас. Джащыгъур ары Ѣизэнхэмкэ враачын гэхэгъээ инхэр зишишүүщхэр. Медицинэ уштэйнныбэешы, ыпэклэ лээклэгъагь, — elo Заур.

Округэу Заур тоф зышишээрэм нэбгырэ мин 800-м нэсэу Ѣитсэу, ар Кыншалтэе-Бэль

кыалэм исын тээклэхэр нахь макэ. Аш фэдээ чыпэлэ кардиологиин епхыгъэ тофхэр Ѣидгэфедэхэу онхилын. Ау Шыоджэнэр ар фыншалтэе.

Заур ильэс 25-рэ хүгъэу Москва Ѣитсэу. Кыншалтэе мэдэчинэ факультет кыншалтэе, ар тикъялтыгъю икъэлэ шыхыаа тофшлакэ. Апэ ординатурэм Ѣитсэу

джаагь, етланэ аспирантурэр кыншалтэе, кандидатынгээжьагаа зиэхэм кыншалтэе.

Гурйт еджаплэ Ѣидгээ Заур Ѣитсэу гэхэе враач биолог зэрэххэу Ѣитсэу.

— Сянэ-сятэхэр мэдэчинэ зыкчи епхыгъэхэп, ау кыншалтэе сэнэххатынгээ кыншалтэе зэрэдэхэе, сафэрэз, цыхэу кыншалтэе зытээгъээшынгээжьагаа Ѣитсэу, — elo Заур.

Заур тофшлакэ Ѣитсэу нахьнам зытээгъээхэр хэбзэхжээр кыншалтэе зэрэдэхэе: ар зэлэээрэр узир арээ, цыфхэр ары нахь. Сымаджэ пэлч аш еклонгээжьагаа тофшлакэ.

— Враачыр цыфхэр пытэу Ѣитсэу фасеу зытээгъээхэр адеэзъаштэрэп, — elo Заур. — Враачыр цыфхэр пытэу Ѣитсэу фасеу зытээгъээхэр адеэзъаштэрэп, — elo Заур.

уухын фэш цыфхэр шуу пльэгъун, гукэгъу пхэлъэу, гушубзьюу, шыбээу Ѣитсэу фасеу.

Сымаджэ псынкэу зэхшээ враачын гэхэгъирээ Ѣитсэу.

— Уахтэр — тын ляапл, аш кыншалтэе цыфхэм ишшээриль ар кыншалтэе зыригъээсэнэу, — elo Шыоджэн Заур.

БЫТІӘ Инал. Кыншалтэе

Іофэу ышІэрэр ыгъэльэшины

пшъэрыль фишыгъ

Адыгейим и Лышхъяеу Күумпил Мурат Адыгэ Республикэм и предпринимательхэм яфитыныгъэхэм якъеухъумэнкэ Уполномоченниу Зэфэс Владислав эзлуклэбу дырилагь.

Уполномоченнэр блэкыгъе ильэсым зэрэлжьагъэхэм кытегущылагь. Аппаратын іофэу зэшүүхыгъэр процент 40-кэ нахьыбэ зэрхэугъэр ащ хигъеунэфыкыгъ. Предприниматель 85-м ехүмэ ащ зыкыфагъэзагь, тхваусыхэ тхыльхэм япроцент 65-мэ артихэр афагъэцкягъэх. Тхыль пстэухэмки зыгъэгүмэкыре іофыгъохэр къафызехафыгъэх, зэрэзеклонхэ фаер къаралуагь.

Адыгейим и Лышхъяеу предпринимательхэм яфитыныгъэхэм якъеухъумэн, консультациехэм язэхэшэн япхыгъе іофыгъохэмкэ, правовой іофыгъохэмкэ аппаратын иофшлэн зэригъэльэшины фаер къиуагь.

«Предпринимательхэм яфитыныгъэхэм якъеухъумэнкэ Уполномоченнэр іофэришэрэ бэкэе елъытыгь республикэм инвестициеу къахальхъащтыр. Бизнесменхэм яфитыныгъэхэмрэ яфедхэмрэ якъеухъумэнкэ іофшлэнэр нахь агъэльэшины фае. Джашыгъум инвес-

тор инхэм ямыльку республикэм къихальхъанымкэ амалхэр щылэштих», — хигъеунэфыкыгъ республикэм ищаэ.

Күумпил Мурат Зэфэс Владислав риуагь бизнесменхэм яфитыныгъэхэм якъэгъэгъунэнкэ хэбзэухъумэко ыкчи

упльекунхэр зэхэзышэрэ къулыкухэм яобщественэ советхэм яамалхэр нахь икью къызфагъэфедэн зэрэфаер.

Адыгэ Республикэм и Лышхъяэ

ипресс-къулыкъу

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Тыфэгушло!

Адыгейим ихыкумышихэм ацлэклэ Хыкум департаментын Адыгэ Республикэмкэ и Гъэлорышланлэ иофышлэхэр Адыгэ Республикэм и Апшэрэ хыкум и Тхаматэу, юридическэ шэнгэхэмкэ докторэу, профессорэу, Урысые Федерациинэ Адыгэ Республикэмрэ язаслуженна юристэу Трахъо Аслын Исманхиле ыкъом фэгушло Урысые зэнэкъокум зэращыткягъэм, щитхуцлэу «Ильэсым ихыкумыши анахь дэгүү» зыфиорэр къызэрэфагъэшьошагьэм, Адыгэ Республикэм и Апшэрэ хыкум и Тхаматэу Іенатэ Іутэу ильэс 20 хыкум іофхэр зэрихъэхээ Адыгейимрэ Урысые яфедхэм зэрафэлжьагъэм афэш. Псауныгъэ пытэ, щылэклэ-псэуклэ дэгүү илэнэу, зэкэ іофэу рихъижъхэрэм гъэхъагъэхэр ашишынэу агу къаделэу фэлъаох.

Къахэхъуагъэу къатых

Мы мазэр къизихъагъэм къыщуублагъэу зэкэ ахьщэ тынхэм, пособиөхэм ыкчи компенсациехэм къахагъэхъуагъэу къатынхэу рагъэжьагь.

УФ-м иминистрэхэм я Кабинет къизэритырэмкэ, джымы ильэсым къыщуублагъэу ильэс къэс зэ, мазээ мазэм ар тыраубытагь, зэкэ социальна ахьщэ тынхэр индексации ашьштих. Үгэрэ ильэсым инфляциеу щылэгъэм фэдиз ахэм къахагъэхъоштыр.

Джы къизэрратыгъэмкэ, мы мазэм къыхэхъуагъэу къизэрратыщхэр Советскэ Союзым, Урысые, Социалистическе іофшлакэм, Урысые іофшлэнэмкэ я Лышхъуажхэр, щитхум иорден икавалерхэр архы. Ветеранхэм ахьщэ тынэу къаратырэм къыхэхъуагъэу къафэкшт. Джаш фэдэу сэквэтнгэ зилэхэм яфэло-фашлэхэм, зынхэм амьлъэгъухэрэр зэзынхэрэх хэхэм яыгын, радиацион ыкчи ядерн ушэтнхэм яягъэ зэрагъэкыгъэхэм апае компенсациеу къатыхэрери мазэм къыщуублагъэу къафэкшт.

Джащ фэдэу цыфэу дундим ехъжыгъэр гъэтгылжыгъэнным пае къатырэ пособиөм, дзэм къулыкы щызыхъхэрэм яшхъягъусэхэу сабый къизифхъунхэр эжэхэрэм къафаклорэм, сабый къызэрэфхъульэм фэшл ё нэмькэ горэм ыпкъ къикыкэ охьтэ гъэнэфагъэм іофшлэнэ чыплэ имылэу къизэрнагъэм, организациер зэрэзэфашыжыгъэм фэшл къизэрэуагъэкыгъэм апае къэралыгъо пособиөу къатыхэрэми къахэхъуагъ.

Проценти 2,5-кэ къафэкшт мазэ къэс атэрэ ахьщэ тынри (ЕДВ). УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд къизэрритыгъэмкэ, федералнэ фэгъэктотэнхэр ялхэу нэбгырэ миллион 15,4-мэ непэ ар къараты. Ахэм ашьштих зэвэлэцүжхэм яветранхэр, сэквэтнгэ ахээхыгъэхэр, радиацион иягъэ зэригъэкыгъэр, Советскэ Союзым, Урысые, Социалистическе

іофшлакэм я Лышхъуажхэр, нэмькэ фэгъэктотэнгъэхэр зилэхэр. УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Күтамэу АР-м щылэм къизэрритырэмкэ, федералнэ фэгъэктотэнгъэхэр ялхэу Адыгэим исир нэбгырэ 42871-рэ мэхъ. Мазэ къэс атэрэ ахьщэтынхэм къыхэхъохъогъэнным пае УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд ибюджет сомз миллиард 450,6-рэ щагъэнэфагь.

Джащ фэдэу фондын къизэрритырэмкэ, социальнэ фэо-фашлэхэм ауаси проценти 2,5-кэ къафэкшт. Ахэр къизифхъэцэлэнхэу фитынгъэ зилэхэм социальнэ фэо-фашлэхэр аримэ, хуауми ащ ычылэхээ ахьщэмэ зыфаехэр ехъхэм къыхахын амал ял. Социальнэ фэо-фашлэхэм ашьшхэу зыфаехэр къыхахынхэш, адрэхэр ахьщэхэлэхэу альякшт. Мэзаем и 1-м къыщуублагъэу социальнэ фэо-фашлэхэм зэхэубытагъэу сомэ

1075-м ехъу ауасэ мэхъу. Аш щыщэу сомэ 828-рэ зээгэу уцхэм, соми 128-рэ зээгээгээсэфыпэ путевкэмэ атай, электропоездын е нэмькэу къалхэр зээзыхырэ транспортын ыпкъэ хэммыльэу урызеконям пае къышидэлтыгъэрэ соми 118-рэ мэхъу.

Мэлэльфэгъу мазэм и 1-м къыщуублагъэу Пенсиехэмкэ фондым имьеу, къэралыгъо бюджетым къыхэхыгъэу къатыхэрэ пенсии къизэрратэу Адыгейим исир нэбгырэ 9800-м ехъу.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Шухъафтынхэр къэшэтиштых

Гъогурыклоныр щынэгъончъэнным фэорышлэрэ іофхъабзэу инспекторхэм зэхащэрэр маклэп. Ахэм зэу ашьщ нэфынэр къэзитырэ пкыгъохэм ягъэфедэн фэгъэхыгъэу джырэблагъэ къэлэеджаклохэм афырагъэкокыгъэр.

Щынэгъончъэу гъогум ныбжыкъэхэм зызэрэшагъэпсыштим ехъжыгъэ шапхъэхэр клауджыкъыжыгъэх, зымышхэрэм агурагъэуагь, ащ даклоу шүхъафтынэу нэфынэр къэзитырэ пкыгъохэр «5»-р сурэт шыгъэхэу аратыгъэх.

Ублэпэ классхэм арьсхэм а пкыгъохэр зэрагъэфедэнхэ фаим икъэбар игъэктотыгъэу къафалотагь. Ахэм яшуагъэкэ къизиуушункыре уахтэм лъэсрэйкло чылпэхэм гъогур ашьшэпачынхэмкэ яшуагъэ къызэрэкшт. Хагъеунэфыкыгъ. Ахэр тэрээу яшуашхэм зэрахалхъащхэр арагъэлэгъугъэх.

Үнэе бизнесын лъбэкъушу

Производствэм ыльэнэыкъоклэ цыфым ежь иунаеу предприятие цыклю кызызэйлихы шлоигбу, ау ащ пэлухьащт мылькур фигъекъурэп, етланы ащ электричествэр, газыр къепщэллэнхэри къинэү щыт, ахъщэшхүи апэлохьэ, чэзыум ухэтызэ охьтабэ пшуюехы.

Джаш фэдэ гумэкыгъохэм цыфхэр ахэмтынхэм пае, къералыгъор къафыдеплъи, бизнес цыкъумрэ гуртыымрэ шъольтырхэм защягъеушъомбъу-гъэним фэшл республикэ программэм хахьэу 2011-рэ ильэсүм Адыгейим бизнес-инкубатор къыщизеуахыгъ. Аш мэхъанэу илэм, аш ифэло-фашлэхэр зыгъефедэнхэ зылъэкыщхэм, унэе бизнес къызэйузыхы зышлойгъохэм анахьэу аналэ зытырагъэтын фаехэ юфыгъохэм, нэмыххами афэгъэхыгъэу гущыгъэгъу тыфэхьуль АР-м и Автономнэ учреждениеу «Республиканский бизнес-инкубатор» зыфиорэм ипащэу Блэгъожъ Юра Нурубый ыкъом.

— Юр, бизнес-инкубаторым
пшъэрыйлъэу үкли гъэпсыкэу
и лэхэг зыфэдэхэм тигъэзет-
еджэхэр ашыгьзэгъозагъэхэмэ
дэргүүгээ.

— Бизнес-инкубаторым пшъэрыль шъхъаэу илэр юфшэп!э чыылак!эхэр къызэуухыгъэнхэр, цыфхэр зыщылэжъэштхэр ягъэтьтогъэнхэр, унэе бизнес къызэуухынэу фаем егъэжъэп!э капитал имы!эмэ, ашь мылькук!э юпы!эгъу фэхъуяньны ары. Республике бизнес-инкубаторыр къежъэгъэк!э бизнес цык!ум хэхъоныгъе егъэшыгъэнымк!э къэральгъо юпы!эгъу езыгъээтырэ мыльку инфраструктурэм изы Iахъэу щыт. АР-м экономикэ хэхъоныгъэмк!э ык!и сатыумк!э и Министерствэ епхыгъяэ 2011-рэ ильэсэым АР-м и Автономнэ учреждениеу «Республике бизнес-инкубаторыр» агъэпсыгъ. Ашь ишүугъэк!э предприниматель езыгъэжъэгъак!эхэм юпы!эгъу афэхъух, фэгъэкотэныгъэхэр ялэхэу зыщылэжъэштхэ оффисхэр бэджэндэу аратых.

Мы мафэм ехъулэу бизнес-инкубаторым чыпчытуумэ юф ашешэ. Апэрэр Мыекъуапэ иурамэу Подгорнэм тет унэу зиномер 403-Е-м чээт, адрэр Джэджэ районым ит станицэу Пондуковскэм шы!

— Унэе бизнес кыззэлүзыхы зышлоигъом сыйд фэдэвэгэлжсанчид ахе ихэхэ?

— Бизнесым апэрэ лъэбкъу Ѣзызышыыхэ зыштоигъохэм мыльку Іэпвіэгъу ятэгъэгъоты, аш нэмикэу фэгъэкотэныгъэ ялэу Интернетыр, телефоныр зычилт официр ыкли юф зыща-шлэшт унэр бэджэндэу ятэтих. Мыекуягу иурамэу Подгорнэм Ѣзышыем юф Ѣзызышлэштхэ предпринимательхэм унэм ииль квадратын метрэм ельтыгъэу апэрэ ильэсым бэджэндэу атырэр процент 40, ятлонэрэ ильэсым процент 60, ящэнэрэм процент 80 мэхъух. АгроБизнесИнку-баторэу Дондуковскэм Ѣзышлэм бэджэнд уасэу апэрэ ильэсым ытырэр процент 20, ятлонэрэ ильэсым процент 40, ящэнэрэм процент 60. Бизнес цыкликум

мэш кооперации хэхъоныгъэ ашигт.

— Бизнес-инкубаторым «ирезидент» ухъуным пасыда ишыктаңыз?

— Апэрэмкэ, предпринимательствэ цыкъум ыкъи гуртым исубъектэу утхыгээн фае. Ятлонэрэмкэ, езыгъэжьеэгээкэ предприниматэлр зыпыль Io-фир бизнес-инкубаторым къыдильтигэхээ лъэныкъохэм афытэгээспыхъягъэу щитын фае. Ящэнэрэмкэ, бизнес цыкъум ыкъи гуртым исубъект бизнес-инкубаторым IoF щишэнэмкэ гухэль гъэнэфагъэ зэрилэр къэзыушихъятырэ бизнес-планыр илэн фае. Яплэнэрэр, юридическе лъапсэ илэу къэралыгъо регистрацие зыпшыгъэм ильэсийн нахынба тешшэнэч шытэл

— **Езыгъэжъэгъэкэ** предприниматель зыпиль *юфыр* бизнес-инкубаторым кыдылты-тэхэрэ лъэнныкъохэм афите-гъэспыхъягъэу щитын фаеу-къалыгъ. Ахар сыл фалаха?

— Предприятие цыкынхэу сатышыным, псоольшыным, финанс ыкын амыгъекощырэ мылькум, страховой фэло-фа-шлэхэм, очылхэм ыкын нотариатхэм, медицинэм ыкын ветеринарием альэнькьюкэ шылэхэм фэло-фашлэхэм аптыльхэм, джащ фэдэу акциз зытыральхэхээрэ товархэр кындэзыгъекийхээрэм бизнес-инкубаторым чынтийн

— Мыльку Іэпыштэп нэмүкэу джыри сый фэдэ лъэтэ.

ныкъохэмкіә шъуишыагъз
яжкугъэкыра? Гүшыләм пае
езыгъэжъэгъэкіәхэ предпринимательхэр шъуадэжъ къа
клохэмэ упчлэжъэгъу һынъы
агъотын альэкыщта?

— Ары, хъакъулахь тедзэм бухгалтер учетым, кредитым хэбзэухүмэным, бизнесым ыкы

хальхъягъэм зыкъимыгъэшьиપ-
къэжъэу, федэ къымыхъыжъэу
ыкIи компаниер зэфашыжъэу.
Арэу щитми, гъехъягъэхэр зы-
шыгъэхэри, къэгъэльэгъонышуухэр
зиIэ предпринимательхэри
мымаκIэу щыIэх.

Ахэм ашыц үнэе предпринимателэй Натэлкьо Заур Рустъян ыкъор. Хъалыгъуяжжээным ыкъи Iashly-lyshlyxhem яшынхэдээр брендуулж Жак-Андрэ зыцээр кызызчихыг. Идэгүүгээхэдээ щымыг ыкъи федэшхо зимишээ цыфхэм ашэфышунэу маклээ зыосэ тхъацум хэшшиктыгээхэ шхыныгъохэр кындеэгээхийн. Аш ибизнес зэригээпсигийн ишгуулжээхэд тхъацу ныкьошыр егъэеччыбыг ыкъи егъэштыш, щэфаклохэм шыгыяклэу алэклэгъахьээ. Джири зы щысэ къесхьын. Унэе предпринимателэй Даниил Вечерковскэм «Данила мастер» ыцээ фирмэ ыгъээпсигыг. Мебель зэхэубуягъаэхэр заказкээ афешых. Мы шыклээр аужырэ ильзсхэм цыфхэм нахь агъэфедэ хъугье, сида пломэ итеплъэки, ышшокли, зыхшшиктыгээ материали ежь щэфаклом зэрэфаар къыхехы. Къыдигъэхэдээр уасэу илээн зэригээрэхэрэм ыкъи цыф пэпчъеклондэхэдээр шхъяаф кызызчийнтиэрэм фэшл ипродукции дэгью ашэфы, нэкъохуягъухэри мымаклэу илэх.

Мы зигуугу къэсшыгытуми яапэрэ лэбэкүхэр республике бизнес-инкубаторым щашыгъэх. Ахэм гуэтныгъэу, шыпкъэнэгъэу ахэльным яшуагъекіе цыфхэм цыхээ кызыфараагъэшын альэкьыг. Тапэкли гъэхвагъэхэр ашыхэзэ, ялофшлэн лъягъэклотэнэу сафэльало.

— Сыд фээрд щытми, унэе
бизнес кыззэлупхыным пае
егъэжьэлээ мылтуу уиён фае.
Есмо с гимескингэр ал

Бэмэ а гүмэкыгъор я...
— Кредит цыкly зытырэ
компаниеу «Адыгэ Республи-
кэм ипредпринимательхэм лэ-
пылэгъу язытырэ фондымрэ»
тэрырэ тызэгъусэу бизнес-ин-
кубаторым lof щызышлэхтэх
ипредпринимательхэм апае фэ-
гъектотныгъэ илэу процент ма-
клякla цынфа ятаты. Ашиглах

Кікіз чығыфя тәтті. Аш ишуа-
гъэкіз апәрә мафәхәм бәржәнд
уасэр нахь макіеу атышт, аш
нәмымкіу сырье ықли материялх
алхар къащәфынхәмкі чығыфя
Іәпүіләгүшүшү къафәхъу. Къы-
хәгъеңшыгъян фәе, Адыгеим
ипредпринимательхәм Іәпүіләгъу
афәхъурә Фондыр зыкылгаңызы-
гъэр бизнес цыкылум ықли гу-
рытыйм пыльхә предприниматель-
хәм ахъщә Іәпүіләгъу аратынәу
ары. Аш фәгъеңшыгъэр иғъекло-
тыгъе къәбарыр сайтэу фпра.рф
зыфиорәм ижъүүтөшт. Кредит
цыкылухәм анемыкіеу бизнес
цыкылум ықли гурытыйм пыльхәм
апае къэралыгъо Іәпүіләгъу, гу-
щыләм фәші, грантхәр, субси-
диенхәр, компенсациехәр мы-
макіеу шыңах.

— Унээ бизнес агъэлсы-
нымкээ алерэв лъэбэкъухэр
зышийнхэ гүхэль зиэхэм сыда
къялан дэлхийнчилгээ?

— Ежъ избизнес зыгъэпсыхъ зыштоигъохэр зымы темы-щыныхъэхэу лъэбэкъу гъэнэфагъэ ашын фае. Непэ АР-м и Правительствэрэ АР-м экономикэ хэхъоньгъэмкэ ыкИи сатыумкэ и Министерствэрэ бизнес цыкIум ыкИи гуртым IэпыIэгъу афэхъугъэнэм, хэхъоньгъэхэр ягъешшыгъэнхэм ялахъышхо хэль. Нахьышум ыльзеныхъокэ щыгъэногъэр зэблэпхуунэу уфааемэ, чаныгъэ къызхэгъэфэнэу щыт. Арышь, унэе бизнес къызэузыхъ зыштоигъохэм, яоф нахь псынкэурагъажьэмэ нахьышу. Шъукъаку, шъукъыкIеупчI, IэпыIэгъу щылгъагъотшт.

КИАРЭ Фатим.

Ялэжкыгъэ мышыоп

НЭМЫЦХЭМ АДЫГЭ ЩЫГЬУР АУПЛЬЭКІУГЬ

Шхыныгъохэм якыидэгъэкын, чыргхатэхэм якъэгъэкын, мэкку-мэшым ыкчи мэз хызымэтым апыльхэм я Дунэе сатыу къэгъэлъэгъон Германием икъэлэ шъхьаңау Берлин щыклиагъ. Ашт хэлэжьаагъэу, адигэ щыгъур кыидэзыгъэкырэ Хыуажъ Аслын республикэм кыргъэзэжыгъ.

1926-рэ ильэсүм къынгъэжэньжагьэу а юфхъабзэр зэхажэ. Мы ильэсүм ишылэ мазэ и 19-м къынгъубластьу и 28-м нас reklokыгъе къэгъэльгъоным нэбгырэ мин 415-м ехъу къеклонлагь. Къэралыгьо 68-мэ къарыкыгъэхэ лыкло 1658-мэ япродукциехэм ахэм защагъэгъозагь. Европэм Ѣылсухэрэм мыгъэятфэнэрэу адыгэ шхыныгъохэм ялэшүгъэ аултъялун амал ялагь.

— Германием исхэмкэ мыкъэгъэльгъонир мэфакт Ѣылп-

къэ хъугъэ, — къеуатэ унэе предпринимателэу Хъуажь Аслын. — Къэралыгъом икъэлэ зэфэшхъяфахэм нэбгырэ мин пчъагъэ къарэкыши, Берлин къэкло. Ахэм продукцием идэгтугъэ зыщагъэгүүазэ, илэшгүүз аупльэклү, зэдэгушыиэх, яепллыг-къэхэмкээ зэдэгушащэх. Продукциякылэр цыфхэм зэльашэнхэмкээ мыш фэдэ къэгъэльэгъонхэм мэхъянэшхо я!. Гъомылапхъэмкээ мыйр рекламэ анах дэгүү.

хыгъэх, ахэм зэкіеми адыгыгъигур ахэль. Асльян къызэрэх хильгэцгэйэмкээ, адыгэ продукциер зыщэфыхэрэм япчъагъильэс къэс нахьыбэ мэхъу. Къэгъэльэгъоным къеклонлагъэхэм адыгэ щигүүм идэгтугъыки мэ лэшлоу къыпихырэм осэшлу фашыгъ.

— Продукциякылэр щэфаклохэм уасэ фамышлэу, ащ къыкылэм мунгчэхэу зы предприниматели ар ыштэфыщтэп, — ele-

А. Хъуажъм. — Германия итучанхэм продукциер атепль хъашъущт, ау рекламэ тэрээ имычай сүл фалара гъомыгап.

Ильэс 17 гъогу

Адыгэ щыгъур Германием нэсыным ыпэк! Э зэнэкъокъу зэфэшъхьафыбэ тикъэралыгъуи кыщызэринэкъыгъ. Ар къэзышырэ хъызмэт-шаплэр ильес 17 хъугъэ зылажьэрэр.

Я 20-рэ Дунэе къэгъэль-
гъонэу «Продэкспо-2013» зыфи-
лоу Москва щыреклокыгъаъэм
хэлжэхъягь унэе предпринима-
телей «Адыгейская соль»
зыфилорэр къыдээзыгъэкирэ
Хъуажъ Аспъан Зэчэрые ыкъор.
Аспъан зипэцхэ хъызмэтшлагъэу
Улапэ дэтым къышырэ адыгэ
щыгъум фэдэ дунаим щашырэп.
Бгъашэгъонэу щитыр къера-
льью 64-м къарыкыгъэхэ хъыз-
мэтшлэпэ 2200-м тэ тишихын-
хальхъэ къазэрахэцьгъэр ары.
Мыш фэдэ къэгъэльгъонхэм
Хъуажъыр ильэсипш хъугъэу
ахэлжэхъэ, сыйдигуу дышьэ мэ-
дальхэмкэ иофшлагъэ хагъэ-
унэфыкы.

Мыгъэ ильэс 17 хүргэе мы
унэх хъязмэшлэлээр Хуяжтын
зигъэпсыгъэр, шхыныгьоу кыща-
шырэм ирчьеагъэ хэхжээ зээлт.

штырэм итчыл вэ хэхь зэйт. Мыш фэдэ ювшэлшо бгээлжээнээр хэткы пыснкылагую зэрэшмыгтыр нафа. Аш сыйкугткырыкзэ Аспъян улчэ естъыр.

— Сыда кызхэпхыгъэр мы Йофым уфежи ныр?

— Зекэ кызызхэкірәр щыләнгылар ары. Совет щылактам ылж хәти ышшыхъэ ыңғызыжын фәау хүргүэ. Къэралыгом щылактам.

хүүрэ-шышигээрэм акьыли хэпхынэу щитигэй. Бизнес цыкликум си фежьеэним си тенэцэйхээу хугацаа. Си гукэ зээгээзафэхэрээр згээцэкиэн сльэктэнэу зэрэштийр кызызгурэлом, Ioфым ыуж сихагэй. Акылыкэ си нэссыг адигэ бжыныфыщигэур мыкцодэу зэрэштийрэм, ар бгээфедэн зэрэпльэктэнэ. 1997-рэ ильээсийн мы Ioфым си шыпкээу ыуж сихыи, Ioфшиэнэмкээ Iизын кындыссыгэй. Ашыгуми нафэ кысфэхүгэй адигэ бжыныфыщигэум фэдээ зэрэдунаеу зэрэшчишигээр. Бээ зэпэсщэчийнэу хугацаа. Москва си кули Ioфэу есхыжжава гэвээжээ маклэхэй Ioфшиэнэмкээ си шыкээгээшт оборудование къесцэфыгэй ыкчи мэклэма клау Ioфшиэнэмкээ си шыкээгээшт оборудование къесцэфыгэй ыкчи мэклэма клау

Адыгэ бжыныффыгур зышхъэрэмкэ нахь мак!еу къашхъапэнэу щытэп Италием имакарон е Голландием икуае нахьи. Аш къыхэкэу сегупши-сагь: «сыда цыф зэфэшхъяфхэм зык!ятымыгъаш!эн фаер зыфэдэ къэмыхъугъе чынопс къабзэм хэтшыкырэ шхыныгъор?». Адыгэ щыгур зэрашырэм ылъапсэ пфынэу уфежъэмэ, л!еш!эгүу чыжъэмэ уахищэшт. Ар пшын зыхъукэ, зыхэвшыкырэ щыгур, бжыы-

ныфыр, шхын хэтакъохэр зэхэбгэйкүхэйхэ кьодыек! эхуурэл. Бжыныфым, шхын хэтакъохэм шуягэйз ахэлтыр ёшгүм зыхебгэйшэнхэ фае джары юфым ишьэф зэктжырэр.

Астълан ятэу Зэчэрые ицы-
күгъом кыышгэжэхъягъэу иу-
шыгъэ агъашлагъоцтыгъэ, Іёта-
хъоу зыщэтым, мешлоку зечъэ
цыккүм фэдэ джэгуальэ ышы-
гъэу, унэм кыышыригъячыхъэ-
щтыгъэ, цыфхэм ар агъашлагъо-
щтыгъ. Ины зэхъум институ-
тым химиемкэс ифакультет кыи-
ухыгъ. Химием хэшлэхкышихо
зэрэфырилагъэр дэгүү дэдэү
кьоджэдэсхэм кьашлэжбы. Ибын-
хэу кытакыгъяхэри юшых, сыйд
фэдэрэ лъэнэхкьюки шлэнгъэ
куухэр алэкіэлтийх.

— Аслъан, хъызмэтшІа-
пІэм иапэрэ лъэбэкъухэр
сыд фэдагъэх?

— Гъогу псынкә қықылгъеү пфэоштәп. Апэрэмкә, мыш һоф щызышәңтыйгъэр нэбгырищ, сэри сиззерахэтэу. Мазэ къес килограмми 100 фэдиз ныләп кылдэгъекышьущтыгъэр. Ареү щытми, ильэс къес кіе горэхэр тиовшән хедгъахъэхэу тыублагъэ, кылдэгъекырэми ахэдгъэхъуагь, ахэм гур нахышшум кыфыдахъэчыштыгъэ. Ахъщэ чыифэ банкым къылайтыхынэу йизын кызытатым, етланы фасовочнэ линиехэр згъеуцугъэх. Щыгъум зэхэлтыкъеү илэр цыфхэмкә нэрыльзэгьу къафэхъуным фэш полиэтиленым хэ

шыкыгъэ къэмланэхэм, банкци
цыкlyхэм арыльхэу продукциер
къидэгъэкы зэрхьгугъэм юф
хэр къыгъэпсынкагъэх. Хызыз
мэтшаплэр къызызызэутхыгъэм
ильэситу тешлагъэу фэшьхяаф
унэшхом тыкощижын тльэ
къыгъэ, цеххэм анэмыхкэу гээ
тывлыгъэхэр, юфшаклохэм
ящыкгэлэштх унэхэр, шхаплэр
ыки нэмыхкхэри дгъэпсыгъэх.
Ильэс къэс хызызметшаплэр
пытэу ыльэ төүцозэ къырыгъ
кlyагъ, къидэгъэкыихэрэ шхын
ныгъохэр зышыгудгъэкыхэрэмий
зядгъэушьомбгъуг. Ареү щытми
продукцием икъыдэгъэкынкни
ибугъэкынкни кыныгъохэм та
рихыллэу къиххэгъиг.

— Анахь къиныгъохэу
уээол!агъэхэм ягугъу
къашы? ша?

— Нэмэйк! шольтырхэм арыс хэ тимьльэпкъэгүхэм тиpringдукции агу рихыштмэ сымын шэу сиgъегумэккынштигэ. Ау уахтэм кызыэрлигэлтэгүяагэмжкэ, тикъэралыгьюхо щыпсээхэрэм Улапэ кынышыдэдгээ кырэ шхыныгъор агу рихыгъыг. Анахээу тигъомылапхээ зыншигээхэрээр Кавказым ишьольтырхэр ары, арэу щытми, адьгэ ѿ щыгыур Москва, Санкт-Петербург, Белгород, Тула, Воронеж зыфэпшоцхэм, Ыкыбыгъ къэралыгьюхэм аацыхэмийн агу рихыгъэу кычыккыгъ, ар къээ зыушыхъяатыхэрэ гүшүүэ фаббэхэр мымаклэу кытфатхыхаар 2015-рэ ильэсүүм нэбгыэрэ 15

хы ашэфынгэлээ. Ильэс заулэкэ узэкэлэбэжжэймэ, Китайм щыгло-гээ къэгэльгэйоним сыхэлэжьаг. А къэралыгом щыгсэ-ухэрэми типродукции льэшшэ агу рихыг. Сыда пломэ адигэ щыгтүр къыдэдгээкы хъумэ продукт къабзэхэр тэгээфедэх. Мыщ генно-модефицированнэ ыкы нэмийкхэу псаунгыгээмкэ щынагью щитхэр хэшьульгэ-штхэп.

Продукцииу къыздэгъэкырэр шэпхъэшүхэм зэрадиштэрэм сицыхэе тель. Ау нэмькхэм къашыре щигүм изытет цыфхэр ымыгъэрэзэхэу къихэкы. Ащ фэдэ продукциер адыгэ щыгыукеэ плъытаэ хъуштэп.

Предприятие цыкылум хэхь-
ныгэхээр ышыыхэрэм уакыт-
гүшүүлэхэд зыхын кээ, мыш тоф ёш-
зышлэхэрэм ягуу тааны ныр
атефэ. Ижьеэрэд адигэхэм яре-
центхэр агаарын продукциер ще-
факлохэм алэхийнхээ. Хувцас
Аслын гүшүүлэхэд дэхабэ кызынчи-
луугаагаа ашигчих Р. Бжэ-
мыххур, Л. Кызынчирэвэр, Л.
Хяацыкlyр, Д. Хяаор, З. Нэйн-
ир, А. Бгьюашэр, С. Ивано-
вар, З. Нэфынчир, Н. Симбо-
лэтчир, С. Ешэктээр, Т. Бибо-
лэтчир, нэмынхээр.

Хъуажк Аслтан зэрилтэйтэ-
рэмкэ, хэхьоныгтэхэр ашынхэм
лофшалтэйт үт нэбгүрэ пэпч
иляхышыу хэль. Мыхэм зэклеми
зы унагьоу, зы командэу, зы
пшээрэиль ялэу залтытэжбы.
Адыгэ щыгур дунаим джыри
нахь щызэльтэшэнымкэ, хэхьон-
ыгтэхэр ашынхэмкэ гухэ-
льтышүхэр предприятием ипа-
шэ илэх.

КИАРЭ Фатим.

Чыпіләхэр язгъэ-
мә, непәрә ма-
зу ләжапкә қыа-
70-рә мыш ыт,
тонн 15-м несеу
дәтәгъэкы. Ахэр
х: адигэ щыгъур
ь (абдзәхә, улә-
щыгъухәр), уләпә
бә, ашрай, пласте
щыпсыпхъ, ще-
ккыщаир. Мыхәр
дәдәу щәфакломә
о. Натрыфым хә-
лихыныгъомә шұа-
бә, ашт пкышью-
нахъ клаң үешы,
узым, гуузым,
ауцужбы. Тильтәс
шәеннигъә дәгъу-
гъәх. Кынадгъә-
ылапхъәхәм ядә-
шылугъэрэ цыфхәр
орәм ельтығыз, бъ-
гъәфедэнимкә
зәрәштыр къә-
ырә системәу
иғорәр кызығфәд-
ылапхъәхәр ты-
Иләсипш хуыгъеу
эрә къегъельгъо-
ро зығиорәм гъо-
ыдәдгъәкылыхәрәм
тыхәр къафегъэ-
хъез уас зығес-
тихәм рәзеннигъә-
шылыхәм зәраха-
, сыда пломә ахәр
жъәхәрәр.

Сталинград Хэгъэгу зэошхом шъхъафитныгъэр къызщыдихыгъэр ильэс 75-рэ хъугъэ

ЦЫФХЭМ ЯПСЭЕМЫ БЛЭЖЬНЫ ГЭЗ ЗАОМ ТЕКЛУАГЬ

Сталинград дэжь заоу щыкluагъэр Хэгъэгу зэошхом ианахь лъыгъэчъэхъугъэ-шагъэхэм ащищ.

Арзыщыңагъэр бәдзәөгүм и 17-м, 1942-рә ильесым кыншығъэжыагъэу мәзәем и 2-м 1943-рә ильесым нәс. Мы зәо хъазабым чәш-зымәфә 200 ыккудыныгъ. Ащ дивизиен 12 — нәбгырә 160000-рә хәләжыагъ. Йашәхэр, миномет 2200-рә, танк 400, самолет 454-рә, хәтип цыкыу тхыльеджапләм Сталинград фәгъәхъыгъе «пłyхъуж-ныгъэм исыхъат» щызәхашәгъагъ. Ащ ильехъазырын-тәзекон фәгъәззәгъагъер тхыльеджапләм ильесымбы хыгульеу йофшызышшәу Уджыху Май ары. Тхыль къәзэльгъонхәу «75-жыл», Госкомитеттүй, тәз

400, самолет 454-рэ хэтыг.
Советскэ дзэхэм генерал 24-рэ генерал-фельдмаршалэу Ф. Паулюс ялшьхъэтетэу афэгээ-зэгъагь. Тисоветскэ дзээкілхэм псыхьюо Волгэ теклоныгъэр кыы-зэрэцьыдахыгъэр, Сталинград заор, анахь тарихъ мэхъанешхозилагъэу, зэрэцьтэу заом гъэ-

зэплакэ фэзышыгъ.

хъым инэклүбгъю ин.
Непэ мы зэо хууьгъе-шлгажэм
фэгъэхыыгъе митингхэр Уры-
сыем зэфэдэкі щэклох, үоф-
тхъэбзэ зэфэшьхъафхэр —
зэхахьэхэр, къэгъельэгъонхэр,
литературнэ-патриотическэ мэ-
феклхэр, зэнэкъокъухэр тыдэкли
ащылгъэх ыкли джыри ащы-
клонтих.

Мэзаем и 2-м, 2018-рэ ильэсүм Алыгэ республика Нэдээ

Цыкыл тхыльеджап!эм Сталинград фэгъэхьыгье «лыхъужныгъэм исыхъат» щызэхашэгъагъ. Ашт игъэхъазырын-гээзэклон фэгъэзэгъагъэр тхыльеджап!эм ильэсүбэ хуугъэу юф щызыш!эу Уджыхъу Май ары.

Тхыль къэгъельэгъонхэу «75-летие — Бессмертный подвиг Стalingрада» ыкы «Сталинград: хроника огненных дней» зыфилохэрэм мы зэо гуимыкыжыр зыфэдагъэр кынраотыкы.

«Лыыхъужынгъэм исыхъат»
кырагъэблегъэгъаъэх Адыгэ
республике гимназием икэлэ-
еджаклохэу сэкъатныгъэ зиэ-
хэу, дистанционнэ шыыкӏем
тетэу унэм шырагъаджэхэрер,
гимназием икэлэегъаджэхэр,
тхыльеджапӏем илофышэхэр.

Адыгэ Республике гимназиим тарихъымкіе икләэгъяджэу, дистанционе өгъеджэнымкіе Гулчәм ипащэу Ирина Маматовам «Лыхъужынгъэм исыхъат» зерищағ: Сталинград заом Хэгъэгу зэошхом ита-рихъ чыпіле щибытырэр, арзыфедагъэр, советскэ дзэклон-хар заралсамы! Благи цынхэр

Теклоныгъэм зэрэфэктуягъэхэр кылтотагь. Клэлэджаклохэр Сталинград заом фэгъэхынгъэ фильмэм рагъэлтыгъэх, зэо орэдхэм ыкли усэхэм арагъэдэ-луугъэх. Зэо жъалымын теклоныгъэр советскэ цыифхэм кыншыдахынмкэ, анах зэо хынтуу Сталинград дожи чинхүч

гъэм пыир 1943-рэм щызэхакъутэнышь, Стalingрад шъхьафит ашъижынымкэ анахь зиштуагъэ къэкlyаагъэр цыфхэм яштошхъуныгъэ ин арэу зэрэштыр клэеэгъаджэм кийн гъэтхьыгь.

Республикә кіләләңгілү тхылъ-
әлжәплем ишашының мәндер

Саидэ анахээү тыналэ зытырытиригъэдзагъэр, къыткіехъухъэрэ кіләлэцьыкүхэр, лэуж-хэр яхэгъэгу итариихъ фэнэуасэхэу, лыгъэ ыкли гукгэгъу ахэлъэу пүгъэнхэм мыш фэдэ լофтхабзэхэр, зэрэфэшүүлэл

хэрэр ыкли яшлэнэгэхэм зэрхагахьорэр ары. Уиблэктыгэе умышлэу уапэктэ ульзыкотэн зэрэмьтэлэктыцштыр къыдалтыг тагъ, ем сыйдигүү шур зэрэте-клюрэм зэрэцгүй тэу иш्यс Хэгээгу зэошхор, анахьзэу Сталинград заор.

Мамырыкъо Нурият

Нахъ ІэшІэх хъущт

Щылэ мазэм и 1-м кыщыублагъэу Іәкібым уқлоным ифитыныгъэ къэзытырэ тхыльым (загранпаспорт) иғъэпсын нахь Іәшіх къашыгъ. Къэрагыльо ықіи муниципальнэ фәло-фашихэр зыщагъәцакіхэрэ Гупчэм аш фәдэ паспортахэр щагъәпсынхэм фәгъәхъыгъэ законым күаачілә илә хүүгъэ.

Мы хэбзэгтэуцугъэм къызэрэць-дэлтыгатгъэмкэ, федеральны эмхьсанэ зиэ къэлэшхохэм ыкы суьектхэм якъэлэ шыхаалэху нэбгырэ мини 100-мехуузыщыпсэухэрэм адэт МФЦ-хэм ащищэу зы нэмызэми загранпаспортыр щыпшын пльэктынэу щытын фае. Аще пае Гупчэу пшъэрлыр зыфагъэзгъэм мы фэло-фашиэм игъэцэктэн ишы-кігъэ оборудование къызэлкигъехьан ыкы хэгъэгү клоц лофхэмкэ орган-

хэм зээгъыныгъэ адишын фаеу щыт. Къэралыгъо ыкли муниципальэ фэло-фашIэхэр зыщагъэцакIэхэрэ гупчэхэм мыш фэдээ фэло-фашIэ агъэцэкIэнэү шыгъэным нахыпекIи УФ-м и Правительствэ игугу ышыгъягъ, ау платьэр льигъэкIотэгъягъ. Аш ыуж МФЦ-хэм ашыщхэм, джы мы къыдэкIыгъэ за-конми емыжэхэу, ЫкIыбым узэрэкошт паспорхэр ашынхэурагъэжьагъ.

Мыекъуапэ нэбгырэ мини 100-м ехъу

зыбыпсэухэрэ қылажэм ашыщ, арышь, мы законым кыышыдильытэхэрэм ахайхээ. Аш фэші, қыралыгъо ыкін муниципальнэ фэло-фашэхэр зыщағыцакэхээрэ Гупчэм іеккыбым узэрекішт паспортым ишын фәхъязырхэмэ тыңыкелупчагъ. МФЦ-м кызыэрәшти ауягъэмкі, тілекү шағыэу «биометрическэ загранпаспорт» зыфаорэр ильеси 5 палъэ илэу мыш щыбгъэпсын пльэкынэу щыт. Мы паспортхэр 2010-рэ ильесым кы-

шыуяблагъ зыышылэхэр. Цыфым ыцлэ, ыльэккуацлэ, нэмыклэу аш фэгъэхынгъэу паспортым щыгъэнэфэгъэнхэ фаехэр зыдэт инэклубго пластыким хэшшыкыгъ, микрочиг хэт, нэмыклэу паспорт кызызрыклом зэрэтекыхэрэри илэх. Биометрическэ паспортыр хэушхъяфыкыгъэ оборудование илэх 10 палье илэв бгъэпсын плъэкынг.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

АДЫГЭХЭМ ЯМУЗЫКАНТ ИН

Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэ тыдэ щыэ адиги зэльашэ. Аш ипшинэ мэкъэ жынч зэ зэхэзыхыгъэм ныбжырэу ыгу къинаагь.

Музыкант Іепэласэм лъэпкъ шэн-хабзэхэр, культурэр дэгүй дэдэу ышлэштыгъех, гээпсыкэ шыкъеми, хэхъакэх-хэкъакъеми афэгъесэгъягь. Нэгү зэлхүгъе гукъабзэштыгъ, гултытэ чан, акыл зафэ хэльэу зеклощтыгъ. ышлээрэм рыхъеиштигъэп, ымышлээрэм кэупчэштыгъ. Музыкэм идунаэ нэф лъэш пасэу зэлъиштэгъагь ыкчи аш хэль шээфыбэм афэкъоныр, къызэгъихынныр фызэшокъыгъ. Адигэ лъэпкъ искуствэм аш лъэгъо зээлиз дахэ щыпхыриштыгъ.

Лъэцэрыкъо Кимэ щылэ мазэм и 16-м, 1943-рэ ильэсийн Адигэ автомон хэкумкэ Тэххутэмийнээс районом ит къудажуу Псэйткыуу къыщыхуугь. Къоджэ кэлээгъяджэм икъелэбын аужыре сабуу къихуухыагь. Клалэм ятуу Лъэцэрыкъо Хамидэ (1880 — 1954) тхэкэ-еджакэ зымышэштыгъе адигэ лъэпкын илъыкъо гъесагъэхэм, егъэджэн-гъесенгъе иофыгъор апе зыпшээ дэкъигъэхэм ыкчи адигэхэм ягушхыэклэн инэу фольклорын иугоижыкъуагъэхэм ашыц.

Кимэ исабыигъо-кэлэцы-күгю зэо ильэс хафхээм атэфагь, ежыр унагьом къихуагъэхэмкэ анахыкагь, тир аш дэжьым сымэдэж хыльягь; узым зэкиулагьеу, гупшигээдымылоу ары Кимэ къызэришэжыгъигъер. Ау ежыркээ ычылээтигъэр, игупсэ цыиф къодыр арьмырэу, ныбдэгъушоу, лушуу, ышлээрэм гуунинэ имыэу, адигэ щыакъем ыкчи цыиф гъэпсыкъем, лъэпкъ музыкэ Іэмэ-псымхэм хэшшикъышишо афызилагьеу ышнахыгъе Харун ары. Кимэ ар зыпшын щылагьэп, иупчэжэгъугь, ицыхъешэгъугь, ныкъыльфыгъе фэбагь, ау ар бэгъашэ хуугъэп, игъонэмийнэу дунаим ехыжыгь, Кимэ

опсауфэ ыгу ар ильыгь, шэжж лъялпэ фырилагь.

Сэнхэхъатым, дээ къулыкъум ыкчи иофшэнным зэрафэкъуагъэр

Орэдымкэ, музыкэмкэ сэнаушигъе ин зэрэхэлтыр клаэм ицыкъуогъом къенэфэгъягь. Иунагъо музыкэ Іэмэ-псымхэр зэкээ ильыгъех, ышнахыгъе Харун адыгэ пышинэм, шыкъепшынэм, къамылым къаригъающыгъ, ышыпхуу нахыгъе Сари пышинэр ыгъэжынчыгъ. Ау Кимэ анахь зэлъизыубытгъэр Афыпсыпэ щыщыгъе Джамырэз Ибрахымэ ипшинэ макъ ары. Лъэцэрыкъо Кимэ зэчий дахэу хэльым пасэу зыкъигъэнэфагь, къоджэ клубын, адигэ хъярхэм къашылгъагь мэхъу. Ильэс 14 зэкъемкэ Кимэ ыныбжыгъээр Адигеир Урысын зыгохыагъэр ильэс 400 зэрэхүүрэм фэгъэхыгъе мэфэкъ иофхъабэхэу Мьеукъуапэ щыкъуагъэхэм захэлжьэм.

1960-рэ ильэсийн музыкальные училищэу лъэпкъ профессиональные искусства мэдэж хыльягь; узым зэкиулагьеу, гупшигээдымылоу ары Кимэ къызэришэжыгъигъер. Ау ежыркээ ычылээтигъэр, игупсэ цыиф къодыр арьмырэу, ныбдэгъушоу, лушуу, ышлээрэм гуунинэ имыэу, адигэ щыакъем ыкчи цыиф гъэпсыкъем, лъэпкъ музыкэ Іэмэ-псымхэм хэшшикъышишо афызилагьеу ышнахыгъе Харун ары. Кимэ ар зыпшын щылагьэп, иупчэжэгъугь, ицыхъешэгъугь, ныкъыльфыгъе фэбагь, ау ар бэгъашэ хуугъэп, игъонэмийнэу дунаим ехыжыгь, Кимэ

дээ къулыкъум исатырхэм ахэтигъ, ильэсийн къыкъоц Кимэ самодеятельностын имузыкальной ифышилгъа, ордэнохэм ыкчи

Шиэннигъэр епхъы, ныбжыкъэхэр зыльещэх

Лъэцэрыкъо Кимэ ильэс 20-м ехүүрэе егъэджэн иофшэншихор ыгъэцэктэгъ. Аш ригъэджахъэхэм ашыцыбэм непэ музыкэм зыкъыщаагьотыгъ, Лъэцэрыкъом зэрэригъэджахъэхэри ригъушохуу къяло. Сборникхуу «Адигейские национальные наигрыши», «Самоучитель игры на адигейской гармонике» зыфилохэрэр къыдигъэхъэх. Лъэцэрыкъо Кимэ итвортчествэ адигэ музыкальные культуры зыкъыщаагьотыгъ, зыгорэм ебгъэпшэжынэу щымытэу. Музыкантам шиэннигъэр музыкэм хэль нэшанхээмкэ ыкчи икъегъяукахъэхэр икъелтигъ, джэгокто шыкъе-хабзэм фытегъэпшыхъэгъагь, къебаролтэ дэгүүт, ылапэ зынэ-

сыре Іэмэ-псымэм Іепэласэм пэс къыпигъакиэштыгъ. Аши изакъоп, Кимэ ушэтэкло-фольклорист иэзагъ, ижыре ордэхъэгъэлокъе амалхэр, ахэм апиль унашьохэр дэгүүт дэдэу ўшшэштыгъэх.

Адигабзэм ылъэныкъоки аш юфышо ылэжьыгъ. Араб графикэр зыльэлээ адигэ тхыгъэхэр (мы тхакээр зэригъэшэжж), архив материалхэр, документхэр, еже ятэу Лъэцэрыкъо Хамидэ илэпэриххэр джыре адигабзэм ригъэкъужынхэр фызэшокъыгъ.

Изэм мэзахэ ицэп

Адигэ гүшүэжьыр къыгъэшшыпкъэжьэу, Кимэ фэлэпэласэу ыиешхъыткъе, адигэ лъэпкъ музыкэ Іэмэ-псымхэр — шыкъепшынэр, пхъэкъычыр, къамылыр ышыштыгъэх. Пхъэм юф дишэнным гухахъо хигъута-тэштыгъ, Іепкээ-лъэпкъаагъэр къябэкъеу пкыгъо зэфэшхъафхэр хэшлем хишигъыштыгъэх — пхъэ къашыкъхэр, цацхэр, джэмышхъхэр, нэпэгэлт пкыгъо кэракъэхэр. «Юфы» зыцээр зэкэ икъесагъ. Кимэ ишхъэгъусэу Зурээрэ ежырре яорэяшээрэ зэтхэйэу ильэс 29-рэ къызэдагъэшагъ.

Ар зыдэшыи адигэ джэгум пэс къыпкъиэштыгъ, нэхъойгупсэфыр, нэфынэ лъэшыр, дэрмэнэир хэлъигъ.

Искусствэхэмкэ Адигэ республикэ кэлэцыкъу еджаплэм Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэхэй. Музыкант Іепэлэсэ иным ильэгъо пышинало лъэужыкъхэр рэкъох, Лъэцэрыкъом итхыльхэмкэ еджэх, аш хэлъигъе Іепэлэсагъэр, Іэмэ-псымэм къызэрбэгъэштигъ шыкъехэр видео ыкчи аудио тхыгъэхэмкэ зэрагъаша. Цыфышиу дэдэм, музыкант иным ыцэ дышье хъарыфхэмкэ тхыгъеу адигэ музыкэ культурам итхыльхэмкэ зэрагъаша. Цыфышиу дэдэм, музыкант иным ыцэ дышье хъарыфхэмкэ тхыгъеу адигэ музыкэ культурам итхыльхэмкэ зэрагъаша.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ТХЫЛЫКИЭХЭР

ТХЫГЬЭ ЧЬЭПХЬЫГЬЭХЭР

Кушуу Аслын Мурат ыкъом итхылыкъеу «Письма в вечность» зыфилоэр Адигэ республикэ тхыль тедзаплэм 2017-рэ ильэсийн къыщыдэкъыгъ пчагъэмкэ 400 хью.

Сборникым Аслын ытхыгъагъэхэу къыдэкъыгъэхэм ашыц рассказхэри, повестхэри, джы кээ ытхыгъэхэм произведенияхэри къыдэхъагъэх.

Тхылыр къызэлеухы филологии шиэннигъэхэмкэ докторэу Мамый Русльян игушылапэу «Озаренная светлой мыслию» зыфилоэр. Мыш къыдэхъагъэхэм повестхэри «Гончарный круг», ар зыцэ апэрэ сборникир рассказхэри дэтхэу 2006-рэ ильэсийн къыхи-утыгъагь, «Через тернии к храму, или Танцующий под дождем» ыкчи «Голодная степь».

Рассказхэри 14 хүхэу ахэм къакъэлъякох. Ахэм ашыцых «Бег золо-

той колесницы», «Священный пояс Саусоруко», «Всадник в белой черкеске», «Лекарство от безумия», «Письма в вечность» зыфилохэрэр.

Кушум итхыгъэхэм тхаклом игупшилээсэ Іепкээ-лъялпкъеу зэрээришэр, бзэмкэ, образхэм якъетынки йэубытгэшшикъиэхэр икълоу къызэригъотохэрэр, охтэ пычыгъо инхэм къапкъырыкъизэ, игушыэ фэсакъеу, аш сидигъоки чыпэлэгъэнэфагъэ фишызэ, тхэн-гупшишэн къулагынгъэр зылэкэль хуугъэ авторэу зэрэштыр произведенияхэм нафа къытфашы.

Зыгорэ сидми зэхипцэмэ езэгъирэмэ Кушуу Аслын зэрашымыщыр, твор-

чествэм зыльщэу ыкчи зылэкиубытэпагъеу ар къызэрэдэхъурэр тхыгъэчэхэлхыгъэхэу тарихъ охтэ хуугъэ-шыагъэхэм зэльяубытэу, лъэпкъым иблэкъыги, инепи зэфэдэу ыгъэунэфэу зэрэхъэр хуупхыагъеу фэользэгъ, ышлээрэм купкэ зэрэшиштыр ренэу зыдигъигъ, ар къыдэмыхъоу щитэп.

Кушуу Аслын Мурат ыкъор Адигэ Республика ит поселкэу Псэкъулсэ къыщыхъуугъ. Краснодар культурэм икъералыгъо институту къыщихъуугъ. Апэрэ итхыгъэ хэутыгъэхэр краим къыщы-

дэкъыре гъэзетэу «Комсомолец Кубани» ыкчи Средне-Азиат дээ округын игъэзетэу «Боевое знамя» зыфилохэрэм къаригъахъэштыгъэх. Дээ къулыкъур Казахстан щихыгъ, ар къызеехъ, ихэку къыгъэзэжыгъеу Адигэхъалэ къыщыдэкъыре гъэзетэу «Единственное» иредактор шыхъаэ игудзэу юф щешэ. Мы гъэзетым ыкчи Адигеим къыщыдэкъыре республикэ гъэзетэу «Адигэ мастьэм», «Советскэ Адигеим», журнаалу «Литературная Адигея», «Литературная Кубань» ытхыхэрэр къацхеутыхъ.

Кушуу Аслын Урысын ижурналистхэм я Союз хэт, журналист ыкчи литературэ зэнэкъоххэу Адигеим ыкчи Краснодар краим ашызэхъэрэм, Дунэе литературэ зэнэкъохуу «Большой финал» зыфилоу 2014 — 2015-рэ ильэсхэмкэ щылагъэм ялауреат. Джы итхылыкъеу «Письма в вечность» зыфилоэр тхыльеджэхэм апашхъе къырильхъагь, тхыльым лъэпэ мафэ ыдзынэу, Аслын икъэлэмийнэу миуцекунэу фэтэло.

ДЭЭҮКЬОЖЬ Нуриет.

Цыфымрэ уахътэмрэ

ТизэIукIэгъу сщыгъупшэрэп

Тигъэзетеджэхэр нэуасэ зыфэсшыхэ сшоигъор 1954-рэ ильэсүм гурит
еджапIэр къесуухи, щыIэнэгъэм игъогушхо сзытихъэм нэуасэ сизфэхъуягъэгъэ
Ехъулэ Сэфэрбыеу Теуцожь районымкэ Аскъэлае щыпсэурэр ары. Непэ
къызнэсыгъэм сщыгъупшэрэп Шытхъэлэ мэшшокугъогу вокзалым аш ошэ-дэмшишэу
сикъыщицгъеуци упчэу къиситыгъагъэхэр.

А лъэхъаным цыфхэм автомашинэхэр ялагъэхэр. Кушхъефачъэр зинаасып къыхыхэрэм тяхъуапсэштыгъ. Къоджэдэсхэм паспорт къадара тъехъыштыгъэп. Еджакло клохэрэ зырызхэр арых атупшыщтыгъэхэр. Джы непэ тикъоджэдэсхэм янахъыбэр Мыекъуапэ, Краснодар, нэмийхэм зэращыпсэухэрэм фэдагъэп. Къуаджэхэм къадэхъухъагъэхэр ахэм адэсштыгъэх, колхозхэм трудоденкээ ащаагъэлаажъештыгъэх. 1963-рэ ильэсүм Совет тхаматэ сихъугъэ зы бзыльфыгъэ тхамыкэ горэ яти яни имыIэжхэу унагь горэм хэсигъ. Сянэ къельэуухи, паспорт къидезгъэхи зыдэсэгъэхэй (джыри ар Мыекъуапэ дэс), «Тутынлээж бзыльфыгъэ хуупхъэр дитгупшыгъ» ыуи колхоз тхаматэм сихъхарамыгъа, партием ирайком нигъэси, къысфагъэптигъа.

Непэрэ гъогухэм афэдэхэри щыIагъэхэр. Джэдхэхъаблэ уикэу Пэнэжъыкуае уклонным фэш Мартэ мэз зэпыгчынэу, Иэрыш лъэмидж зытфых уарыкынэу щыгъ. Псыр къиугъэу, ахэр зычигъэбильхъэхэй, къалэм къикъыжхэрэп Мартэ къыхахъхэмэ, къязыпрыкъыжхэу къыхэкъигъ. Къалэхэм гъемафэрэ Мартэ тигъэсткыпIагъ, мэзим тыхэтыгъ, къужжыр къэтхыгъ, мэкъур дгъэхъазырьгъ, темэним лутынр къитхыгъ. Къимафэм жэжьехэмкэ пхъэр мэзим къитщыгъ. Щыгъын хъатэ тимыга, плаукаэу тифэпагъами, тигъэжъыгъ.

Джаш фэдэ лъэхъаныгъ гурит еджапIэр къызыссеухым. Тичилэ къалэхэм, чилэ гүнэгъухэм къарыкхэу къиздеджагъэхэм анэмийк нэуасэ силягъэп. Институт сичэхъанэу сифежъагъэп, техникуми сикъуагъэп. Дзэм сацэним сехжэштыгъ.

А лъэхъаным Мыгу Хазизэ (нэүжым хэкупотребсоюзым ибухгалтер шхъяэ хъужигъагъэ, Мыекъуалэ щыпсэущтыгъ, диним пылыгъ) чилэ колхозим исчтоводыгъ. Тигъунэгъуэтэ, къысфэгумэкъыщтыгъ. Тиколхоз зы нэбгырэ техникживотноводэу къирахъэджэнэу Дондуковскэм агъэкло фаеу щыгъ. Арыти, Хазизэ ильэсүм къыкъоцтрудоден 250-рэ сифахъинэу, мазэ къэс хъатэ телеграммэ къати, еджапIэр къы-

дже гъэ пуди къысатынэу зэрэштыр къысиу, тхаматхэри щигъэгъуазэхи, Дондуковскэм узэрэкштири сянэ къызэргицашы, аш тетэу Шытхъалэ имэшшокугъогу вокзалым аш ошэ-дэмшишэу.

Сизакъу, дунаир сигушуагъу. Вокзалэу сизтехъагъэм щижъотыш, ныбжы аш фэдэ спъэгъуягъыш, зэкэ сшоигъэшэгъон. Репродукторын «Мэшшоку Москва — Адлер къэсигъ» къызилокэ сэчъэ, пассажирхэр къехъушуутыхъэш, зыфаехэр ащаагъэш, гулэхээз етъысхажыхъ. Ахэр сшоигъэшэгъонэу, спъэгъурэр сшомаккэу мэфэ реним вокзалым ситетыгъ. Сэц фэдэ ныбжыкээ горэхэрэ нэуасэ къысфэхъуягъэху тыкъезэрэшкэу тигъетээш шункэ хуугъэу лы горэм сикъигъеуцгъ.

— Ты откуда? — елош, къисеупчы.

Джэдхэхъабл сломэ къымышэним сенэгушь, «из Понежукая» есэло.

— Уадыга? — къеупчы адыгабзэкэ судым фэдэу.

— Ары, — сэло.

— А зиклалэм фэбэгъон, мэфэ реним къэпцэнльхъэу сид пае мыш утет? Сид узпильыр?

Сыгучэ изыгъ. Чилэм сикъызыдэгъигъэ закъом къысшонаяэх, мыххуны сшайзэу, сгуагъеу зыдэсшэжъырэп. Къызэдгүшүиэрэри милицием илофышэп, дзэклол шуашакэфэпагъ, ау тэмэтель тельжыгъэп.

— Дондуковскэм еджакло сэкло...

— Аде сид узажэрэр, мыш узкытетыр?

— Билет сщэфигъэп..., — еслюжыщтыри сшэштыгъэп.

— Сауж къихх, мэшшокур щит, сэри аш сэкло, — къизэридээкэ, тигъэрэклоэм лыптиту тамбурым тигъеуцагъ, мэшшокури ежъагъ.

Джаштэу нэбгыритум Дондуковскэм мэкъумэш еджапIэм ильэрэ тышызеджагъ — сэ быльхъунымкэ, еж бжэхъунымкэ. Ар, Ехъулэ Сэфэрый, сэц нахъижъэу, дзэм къулыку къыщыхыгъахэу щытты, аш фэдизэу къыспылтыгъ. Сээ дзэм сацэнэу зэрэштым фэш нахъ пасэу экзаменхэр сагъэтхи, сикъатупшыжыгъэу джыри унэм сисигъ. Сыздеджагъэхэм телеграммэ къати, еджапIэр къы-

шыхъээзэ Ехъулэ Сэфэрый иуну, ишагуи нахъ къэрэкэ, нахъ зэтегъэпсихъягъэ а хъаблэм темитыжъэу хуугъэ.

Къин ылъэгъу- гъэми...

Сэфэрый 1929-рэ ильэсүм къэхъу. Еджэгъэшху щигъигъэп, лы лъхъэнчэ, лы пытэм нэкъуакъозэ, зыфалорэр ыгъэцакээзэ къыхыгъ. 1950-рэ ильэсүм дзэм къулыку щихынэу аши мэшшокугъогу дээклихэм ахэтигъ. «Ильэсиплым сянэ тхамыкээр изакью

унэм исыгъ», — ело. Сэфэрый къызэкшху, зы мафи гъэпсэфигъю илагъэп. ХэтэрыкIлэжэ бригадэм иучетчикигъ, ильэс 12-рэ колхозым ибжэхъуагъ, ильэс 30 фэдизээзэгэлээним исыгъ, письмэзэхъагъ. Ильэс 50-рэ ихъурэ иофышагъэу тигъисжыгъэ.

Иофышагъэхэм ифэшшошэ уаси къафашыгъ. ИофышапIэу зыщылэжъагъэхэм япащхээм щигъху тхытлипш пчагъэ къыратыгъ. Заом ильэхъан тилым щыагъ, нэмийхэр Адигеим зырафыжхэм мэкъумэшыр зыгъкэ изыгъеуцожыхэрэм къэлэкэ дэдэу ахэтигъ. Аш пае медалэу къыратыгъэм нэмийкэу юбилейн бгъэхэлхъэ зыщылпли къыфагъэшшошагъ. Ильэс 88-рэ зэрэхъуагъэр хэзигъэунэфыкыгъэ Сэфэрый Урысыем и Президентэу В. Путиным рэзэнтигъэ тхытлиэу къыфаригъэхъыгъэхэрэри тигъэлэгъуягъ.

Аскъэлае тигъицээл апэ гүшүэгъэу къызфэдгъэхъу гъэчилэгъэхъу якоим ипащэу Гъукэлэ Рэшьдэ. Сэфэрый зэрэсчин-иуасэу игүүри гэсэмышишэу къыриуалээрэм зыщыгъэшэзагъ. «Сэфэрый лытэнэгъэрэ шхъэкъафэрэ зыфэтшыре тигъицээл ахэтигъ. Чэцэрэхъи силягъ, зынхъягъэхъи ахэтигъ. Зэо ужым ныбжыкээ дэдэу колхозым хахъ, лэжжэкло къызэрэкло, зыфагъаэрэри гэцакээзэ къыхыгъ. Иштхъурэ идахэрэ ихуу зэрамылорэм, иуягъэ иуягъэ, ишагъэ шагъэу щылэ-

нагъэр къызэрихъыгъэм си-щыгъуаз. Иклалхэри дэгъо ыпугъэх, ригъэджагъэх. Адыгэгъэ дахэ ахэль, юфшэнэр шу альэгъо ыгъесагъэх. Къорэлъф дэгъухэри илэх. Ныбжыкэ шлахъохэм тэри тащэгушуулыгъ», — ело Рэшьдэ.

Аш ыууж Сэфэрый дэжь тидэхъагъ. Шагур плитэ дахээзэгъэлэгъэм имызакью, ар зытырамыльхъагъэм уц шхъуантээр аларэгъо тель. Унэу тигъэрихъагъэм икъебзагъэрэ зэрээтегъэпсихъагъэмрэ къэлэгъуай. Ильэс 63-кэ узэкэлэбэжымэ сэман унэ ныкьошшэу чэцчим сизэрэхъыгъэмрэ джы сизэрэхъагъэмрэ гукеэ зэзгээшагъэх...

Коридорым сихъагъэу агъунэрэ унэм къикли ежыри къыспэгъоцыгъ. Ишэжки дэгъу. Дондуковскэм тигъицээл ахэтигъ. Адаговхэм адэжь зэращэжыгъагъэрэ къылотэжыгъ.

Сэфэрый унэгъо дахи ишагъ. Ишхъэгъусэу Шамсээрэ (щылэжъэп, Алахым джэнэтэр къырет) ежыррэ лъфыгъицээ зэдагъотыгъ — Сахыд, Тембот, Марзиет. Анахыжъэу Сахыд мэз хъызмэтымкэ техникиму Ашхоронскэ дэтыр къызеухым, ильэсийбэрэ Псыфабээм дэт мебельши фабрикэм иоф щишигъ, непэ унэгъо дахэ илэу Инэм щэпсэу. Аш къыкэлэхъкорэ Тембот ары ятэ лъхэсэу ятэжь пашаэхэм яльчээзэу тигъэхъагъэр зыгъэкэлэракъэр. Аш Краснодар псеолъэшэл техникимуры къызицхъыгъэу Нэхэе Хыисэ зипэшээ фирмэ «Стройсервис» зыфилорэм имастер-псеолъэшэе иоф ѡшэ. Ишхъэгъусэу Хъарынет (Пэнэжъыкуаекэ Хъэдэгъэлэпэ ялхуу) Мыекъопэ медучилищиры къыухыгъ, фармацевт, ильэс заули иоф щишигъ. Игушэ сымаджэ зэхъумын ёшыгъыгъ, джы унэгъо хъызмэтым фэгъэзагъ. Бзыльфыгъэ нэутх, юш, идэб дахэ хэлъ.

Темботэ Хъарынетэ лъфыгъиту зэдагъотыгъ — Русъянэрэ Рэмээнэрэ. Ахэм Краснодарскэ монтажнэ техникимуры къауухыгъэу ятэ игъусэхэу зигуу тигъэшшыгъээ фирмэм иоф щашэ, МКТУ-м заочнэу Ѣеджэх. «Мыэрысэ чыгыым къызырырэр чыжъээзэу фэрэп» зэралоу, къалхэри шырытых, зыфэжъэхъэрэри елолапIэ имытэу зэшшуухы. Зэшхэм ашыпхъо Марзиет Адамыекэ Бахыкъомэ яныс, иунагъоцэ Яблоновскэм щэпсэу. Аши лъфыгъиту ил.

Ильэс 63-кэ узэкэлэбэжымэ, Шытхъалэ нэуасэ къыщыхыгъэхъуягъэзэ Ехъулэ Сэфэрый къорэлъф-хъорэлъфхэмэ, ахэм къакэхъухъажыгъэхэмэ нэбгырий ил, Алахым псауныгъэ къарет.

НЭХЭЕ Рэмээн.

Симфоническэ оркестрэр ильэс 25-рэ мэхъу

Республикэ искусствэр къэзыгъэбаихэрэм ашыщ

Адыгэим имузыкальнэ творческэ куп анахь инхэм ашыщэу симфоническэ оркестрэр ильэс 25-рэ зэрэхъурэм фэгъэхъыгъэ концертхэр республикэм щэклох. Зэфэхъысыжъхэр ашыхээз, неущрэ мафэм тельтилтэгъэ 1офтхъабзэхэм зафагъэхъазыры.

Республикэм и Къэралыгъо филармоние мэзаем и 1-м щызэхашгъэ концерт хэхъягъем Адыгэ Республике и Лышъхъеу Къумпъыл Мурат, республикэм и Парламент и Тхаматэу Владимир Нарожнэр, Адыгэим и Премьер-министэрэу Александр Наролинэр, нэмыхъ къулькъушэхэр еллыгъэх.

Адыгэ Республике и министэрэу Аульэ Юрэ Къэралыгъо симфоническэ оркестрэр зызэхашгъэ концерт ильэс 25-рэ зэрэхъурэм фэшл фэгушуагъ, тимузыкальнэ искусстве хэхъонигъэхэр зэрфишигъэхэр къихигъэшгъэ. Министерствэм иштхуу тхылхъэр Ю. Аульэм оркестрэм хэтхэм аритыхыгъэх.

Оркестрэм ихудожественне пашэу, дирижер шъхъаэу Аркадий Хуснияровыр ялшхъэтэу Вебер иоперэу «Обероном» къихигъэшгъэ пычигъор музыканхэм къирахгъэуагъ. Кларнетым оркестрэр игъусу ордышъор агъэжъынчын фэшл Вебер ыусыгъэ концертэу N 1-м ияшэнэрэ пычигъо пчыхъэзэхахъем дахэу щыгуу. Анахъэу тызлтылтагъэхэм ашыщ Стлашту зэшхэм ятвorchествэ шэпхэе лъагхэм зэрадиштэрэр. Нэбгыртүүм ашьэрэ музыкальнэ гъэснэгъэя. Къеплан оркестрэм идири-

жер, Мэдинэ кларнетымкэ ордышъор эхэм оркестрэм къыщиргъэхъялох. Стлашту зэшхэм ялпэлэсэнгъэкэ тагъэгушуагъ.

Къэрэшэ Темботэрэ Мэшбашэ Исхъакъэрэ атхыгъэхэм атхыгъэхэлэпкэ произведенияхэр оркестрэм къыригъэуагъэх. Урысюем, Адыгэим янароднэ артистэу, композиторэу Дмитрий Шостакович ёцэлэгээгэ шүхъафтыныр къызфагъэшшошагъэу Нэххэе Аслын увертюре ыусыгъэр пчыхъэзэхахъем щыгуу.

Симфоническэ оркестрэм икон- церт урсыхэр, адыгэхэр, ермэлхэр, къэндзалхэр, нэмыхъ къишигъэзэхъялох. Къэбэртэе-Бэль- къярэм и Къэралыгъо музыкаль- нэ театрэ иордьо цэрийоу Къумыкъу Мухъядин концертным игуалэу еллыгъэ.

Уагъэгушхо

— Адыгэим имузыкальнэ искусстве хэшпшыкъеу къэзыгъэ- баирэмэ симфоническэ оркес- трэр ашыщ, — къытиуагъ Къумыкъу Мухъядин, — синыбджэ- гъюу, Адыгэим искусствэхэмкэ изаслуженнэ тофышшохуу, рес- публикэм янароднэ артистэу Испул Аслын сыригъусуу пчыхъэзэхахъем сыйши. Цыиф гъэшлэгъон- хэм calyklag... Композиторэу Андрей Семе-

новым бэрэ лэгү зэрэфитеуагъэхэм уигъэгушхонэу щыт. «Чым

тет къалэхэм Мыекъуапэ анахь дэгъу» зыфиорэ ордьор ашыусыгъ. Дирижерым ишпшэрыль югъэцакъэзэ, произведениянэ зэхахъем щыгуу. Анастасия Истамуловамэр Артем Мокровымэр оркестрэр къадежьыуугъ. Залым чэсхэм ордьор лъэшэу агу рихыгъ, композиторым «тхуаугъэ- псэу» раложыгъ.

Жэнэ Къырымызэ игушыгъэхэм атхыгъэу, адыгэ шэн-хабзэхэм афэгъэхъыгъэу зэлъашэрэ орэдьору, композиторэу Сэмэгу Гощнааю ыусыгъэр жын хъущтэл, сид фэдээрэ уедэгүүми, уигъэгушоцт. Адыгэ Республике изаслуженнэ артисткэу Нэгъой Маринэ лъэпкэ ордьор къыхида, оркестрэр, залым чэсхэр дэжыгуу.

США-м къыкыгъэ Джейн Браун дирижер. Оркестрэм ар ишацэу произведенияхэр зэхахъем къыщиргъэуагъэх. Эстрадэ купэу «Ошутенэм» иордьохэм оркестрэр къадежьыуугъ.

Искусствэхэмкэ республике коллеждым истудентхэм яхор, Мыекъуапэ искусствэхэмкэ икэлэлцыкъу еджаплэу N 1-м ихор яорэхэр концертным щызэхэтхыгъэх. Композиторэу Клубэ Щэбанэ ыусыгъэу «Сиорэд» зыфиорэр артист цэрийоу Лыбызыу Аслын пчынэмкэ къыригъэуагъ. Камернэ музыкальнэ театрэу А. Хъанэхъум ыцэ зыхырэм иартистхэу Ирина Кириченкэмэр Александр Федоровырэ классикэм хэхъагъэхэ произведени- ехэр къауагъэх. Адыгэим изаслуженнэ артистэу Андрей Ефимен- кэр идирижерэу оркестрэм композиторэу Арам Хачатурян ыусы-

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэхъырэр:

Адыгэ Республике иофхэмкэ, Икыб къэралхэм ашы- псэурэ тильэпкэгъу- хэм адьярэ зэхъын- гъэхэмкэ ыкы къэ- бар жыгъяа иамал- хэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Кре- стяинскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-къэ
заджэхэр тхыапхэу
зипчыагъэкъэ 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлэу, шрифтэр 12-м
нах цыкунзу щытэ.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштэр тхыгъэхэр
редакцием
зэхъэгъэхъыжых.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкы зэлты-
иэсикэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чылпэ гъэлоры-
шапл, зэраушыхъа-
тыгъ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкіэмкэ
пчыагъэр
4816
Индексхэр
52161
52162
Зак. 221

Хэутынм узьы-
кээтхэнэу щыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Зыщыхаутырэр
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхъаэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхъаэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэгъыж
зыхырэ секретарыр
Хъурмэ
Х. Х.

гырабэ яплы, физкультурэм
пышагъэхэм япчыагъэ хэхъо.
Псаундгъэр зыгъэлтэгъэ зышшомгъо-
хэр ныбжым эмьлъытыгъэу
ешлэпэлм къехъэх, ялпэлэсэнгъэ
хагъахъо.

Нэкіубгъэр
зыгъэхъазыгъэр
ЕМТЫЛН Нурбай.

Клэлэцыкъу спорт еджаплэм иша-
щэу Чэтырь Алый, къэлэ ад-
министрацем спорт иофхьюхэм-
кэ игъэлорышлапэ итхаматэу
Хъадпэшшо Аслын зэрилтытэ-
рэмкэ, Адыгэкъалэ икомандэу
«Самгъурыр» апэрэ чылпэ шы-
иэми, теклонгъэр зыхыщыр
къэшлэгъуа. Зэлукэгъуэх нэб-

льэкъуа, Щынджье, Пчыхъалы-
къуа, Адыгэкъалэ яшшакохэр
теклонгъэм фэбанэх.

Зэнэхъокум исудья шъхъаэр
Хъадпэшшо Аслын зэрилтытэ-
рэмкэ, Адыгэкъалэ икомандэу
«Самгъурыр» апэрэ чылпэ шы-
иэми, теклонгъэр зыхыщыр
къэшлэгъуа. Зэлукэгъуэх нэб-